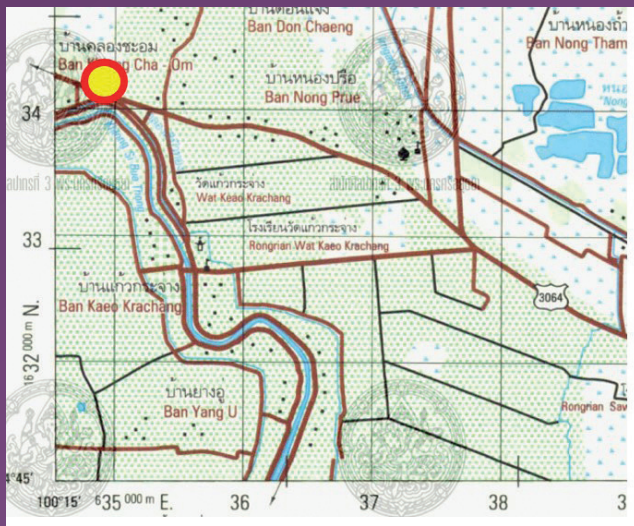

แหล่งโบราณคดีสีบัวทอง

หลักฐานก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดอ่างทอง*

แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดี บนแผนที่ทหาร
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ จังหวัดสิงห์บุรี พิมพ์ครั้งที่ 1-RTSD
ลำดับชุด L 7018 ราว 5038 I
พิกัด UTM 47 P 0635122 E 1634172 N

ตำแหน่งที่ตั้ง

หมู่ที่ ๕ ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา
จังหวัดอ่างทอง

ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงตำแหน่งที่พบโบราณวัตถุ
(ที่มา : Google Earth)

* สุทธิภพ จันทราภาขจี นักโบราณคดีชำนาญการ

ความเป็นมาของการดำเนินงานทางโบราณคดี

นายสมเกียรติ บริบูรณ์ เจ้าของพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณหมู่ ๕ บ้านสีบัวทอง ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ครอบคลุมนบริเวณขนาด ๑๗ ไร่ ได้ขุดเปิดหน้าดินจากพื้นเดิมประมาณ ๒ เมตร พบร่องรอยการฝังศพของมนุษย์ในอดีต จึงขุดโครงกระดูกและโบราณวัตถุหลายรายการเก็บรวบรวมไว้ในบ้านพักอาศัย เมื่อหน่วยงานท้องถิ่นทราบการพบร่องรอยมนุษย์ในอดีตของนายสมเกียรติ จึงประสานสำนักศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา เข้าตรวจสอบ

การตรวจสอบเบื้องต้นพบหลักฐานเกี่ยวกับการฝังศพของมนุษย์ในอดีตกระจัดกระจายเป็นวงกว้างในพื้นที่การเกษตรของนายสมเกียรติ นอกจากนี้ชิ้นส่วนโครงกระดูกมนุษย์แล้ว ยังพบโบราณวัตถุเช่น เศษภาชนะดินเผา เครื่องมือกระดูกสัตว์ เครื่องมือสำริด เป็นต้น จากข้อมูลการสำรวจสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าเป็นร่องรอยการฝังศพของชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินใหม่ – ยุคสำริด มีอายุอยู่ในราว ๓,๐๐๐ – ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว เมื่อศึกษาในภาพกว้างถึงพัฒนาการของพื้นที่พบว่าในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างยังไม่พบหลักฐานเป็นรูปธรรมของชุมชนยุคหินใหม่ ชุมชนโบราณที่ตำบลสีบัวทองจึงเป็นการค้นพบที่เป็นรูปธรรมที่สุดเกี่ยวกับการเข้ามาตั้งชุมชนระยะแรกเริ่มในบริเวณภาคกลางตอนล่าง

ความสำคัญของการค้นพบในครั้งนี้ทำให้สำนักศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา ขออนุมัติงบประมาณบูรณะโบราณสถานฉุกเฉินเร่งด่วนจากกรมศิลปากร เพื่อการดำเนินการทางโบราณคดีในลักษณะงานโบราณคดีกู้ภัย ณ แหล่งโบราณคดีสีบัวทอง ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงตำแหน่งหลุมขุดค้น (ที่มา : Google Earth)

การดำเนินการทางโบราณคดี

บ้านสีบัวทอง ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง แบ่งการดำเนินการทางโบราณคดีเป็น ๒ พื้นที่ ได้แก่

๑. พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสีบัวทอง (หลุมขุดค้นที่ ๑)
๒. พื้นที่การเกษตรของนายสมเกียรติ บริบูรณ์ (หลุมขุดค้นที่ ๒-๓)

หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ ๑ (TP 1)

หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ ๑ ขนาด ๒×๒ เมตร ขุดลึกลงไป ๓.๘๐ เมตรจากผิวดิน ไม่พบกิจกรรมการฝังศพของมนุษย์ แต่พบร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ คือ ร่องรอยกองเถ้าถ่าน และโบราณวัตถุเศษภาชนะดินเผา ชั้นส่วนกระดูกสัตว์

หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ ๒ (TP 2)

พบโครงกระดูกมนุษย์ จำนวน ๑ โครง ลักษณะนอนหงายเหยียดยาวทางแนวทิศเหนือ-ใต้ หันศีรษะไปทางทิศเหนือ การศึกษาในเบื้องต้นสันนิษฐานว่าเป็นเพศชาย อายุเมื่อเสียชีวิตประมาณ ๒๕-๓๐ ปี โดยโครงกระดูกในหลุมขุดค้นทางโบราณคดีเป็นเพียงโครงเดียวที่สามารถวัดความยาวของกระดูกยาวและใช้ประเมินความสูงได้ และยังพบของอุทิศจำพวกภาชนะดินเผาวางอยู่บริเวณลำตัวไปจนถึงปลายเท้า โดยจุดที่พบการกระจุกตัวของภาชนะดินเผามากที่สุดคือบริเวณข้างลำตัวฝั่งขวา โบราณวัตถุที่พบ ได้แก่ ภาชนะดินเผา กระดูกสัตว์ เครื่องมือคล้ายหัวลูกศรทำจากกระดูกสัตว์

หลุมขุดค้นทางโบราณคดีที่ ๓ (TP 3)

พบหลักฐานการฝังศพของมนุษย์โบราณ จำนวน ๖ โครง ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น (ตารางที่ ๑) จำแนกได้เป็นโครงกระดูกวัยรุ่น-ผู้ใหญ่ มีอายุประเมินเมื่อตายมากกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๔ โครง และโครงกระดูกเด็ก อายุประเมินเมื่อตายน้อยกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๑ โครง ในจำนวนทั้งหมด ๗ โครง โครงกระดูกที่สามารถจำแนกเพศได้เป็นเพศชาย ๑ โครง และเพศหญิง ๒ โครง โบราณวัตถุที่พบ ได้แก่ ภาชนะดินเผา ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น หม้อทรงก้นกลม ทรงพาน และทรงขาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบเครื่องมือหิน ได้แก่ ขวานหินขัด และเครื่องประดับกำไลสำริด

ตัวอย่างโบราณวัตถุจากการฝังศพที่ ๑ หลุมขุดค้นที่ ๒

หลักฐานการฝังศพที่ ๑ หลุมขุดค้นที่ ๒

TP.	โครงกระดูก	ช่วงวัย	อายุเมื่อตาย (ปี)	เพศ	ส่วนสูง (เซนติเมตร)
๒	๑	ผู้ใหญ่วัยหนุ่มสาว	๒๐-๓๕	เพศชาย	๑๖๓-๑๗๓
๓	๑	ผู้ใหญ่	> ๒๐	เพศหญิง	
๓	๒	ผู้ใหญ่	> ๓๐	เพศหญิง?	
๓	๓	เด็ก	๖.๕-๗.๕		
๓	๔	ผู้ใหญ่วัยหนุ่มสาว	๒๕-๓๕	เพศชาย	
๓	๕	ผู้ใหญ่	> ๑๘	ประเมินไม่ได้	
๓	๗	ผู้ใหญ่วัยหนุ่มสาว	๑๘-๒๔	ประเมินไม่ได้	

ตารางที่ ๑ ผลการศึกษาวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์แหล่งโบราณคดีสีบัวทอง

ภาพร่องรอยการฝังศพที่ ๒

ภาพร่องรอยการฝังศพที่ ๓

ตัวอย่างโบราณวัตถุจากการฝังศพที่ ๕ หลุมขุดค้นที่ ๓

ตัวอย่างโบราณวัตถุจากการฝังศพที่ ๖ หลุมขุดค้นที่ ๓

ข้อสันนิษฐานและการกำหนดอายุ

การดำเนินงานโบราณคดีในช่วงที่ผ่านมา ทำให้พอทราบว่าแหล่งโบราณคดีสีบัวทองเป็นชุมชน แหล่งโบราณคดีประเภทที่อยู่อาศัยและแหล่งฝังศพ เนื่องจากในการดำเนินงานทางโบราณคดีพบทั้งพื้นที่ ที่พบกิจกรรมของมนุษย์ และพื้นที่ที่พบกิจกรรม การปลงศพของมนุษย์ในอดีต จากการดำเนินงานทาง โบราณคดียังพบอีกว่าชุมชนโบราณแหล่งโบราณคดี สีบัวทองมีการอยู่อาศัยแบ่งได้เป็น ๒ สมัย คือ

สมัยหินใหม่ กำหนดอายุจากถ่านที่พบกับ โครงกระดูกได้ราว ๓,๖๐๐ - ๓,๒๐๐ ปีมาแล้ว เป็น กลุ่มคนที่ใช้เครื่องมือกระดูกสัตว์และเครื่องมือหินขัด มีการปลงศพแบบนอนหงายเหยียดยาวพร้อม เครื่องอุทิศมีภาชนะดินเผาเป็นหลัก โดยภาชนะดินเผา ที่ใช้เป็นเครื่องอุทิศนี้มีทั้งหม้อทรงก้นกลม ทรงพาน เป็นต้น การตกแต่งที่นิยม ได้แก่ ลายเชือกทาบ และ การทาสีดินสีแดง

สมัยสำริด กำหนดอายุจากถ่านที่พบร่วมกับ โครงกระดูกได้ราว ๒,๘๐๐ ปีมาแล้ว ยังไม่มีข้อมูล เกี่ยวกับสมัยสำริดมากนัก เนื่องจากพบหลักฐานเพียง การฝังศพจำนวน ๑ โครง ทั้งนี้พบว่าในสมัยนี้มีการสวม กำไลสำริดเป็นเครื่องอุทิศในการปลงศพ

เป็นที่น่าเสียดายว่าการดำเนินงานในครั้งนี้ เป็นเพียงการกู้แหล่งโบราณคดีที่เสียหายไปเท่านั้น โดยพื้นที่ดำเนินการเป็นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย จากการขุดหน้าดินขายทำให้ข้อมูลการอยู่อาศัย ขาดหายไป โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ ในยุคสำริดที่ต่อเนื่องมาถึงสมัยประวัติศาสตร์ จึง สมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไปในพื้นที่ที่ชั้นทับถม ยังไม่เสียหายเพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับแหล่ง โบราณคดี อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการในครั้งนี้ ช่วยให้เปิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีสมัย ก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคกลางตอนล่างและ ตั้งคำถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วง ๓,๐๐๐ ปี ที่ผ่านมา ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงต่อการเลือก พื้นที่ตั้งถิ่นฐานเมื่อสังคมมนุษย์มีความซับซ้อนในช่วง ที่เกิดวัฒนธรรมทวารวดี

ตัวอย่างโบราณวัตถุจากการฝังศพที่ ๒ หลุมขุดค้นที่ ๓

ตัวอย่างโบราณวัตถุจากการฝังศพที่ ๑ หลุมขุดค้นที่ ๓